



Ճ Ա Շ Կ Ե Ր Ո Ւ Յ Թ Վ Ե Հ Ա Ր Ա Ն Ո Ւ Մ ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕԾՈՒԹՅՈՒՆ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՎ

Հոկտեմբերի 7-ին՝ կիրակի օր, ժամը 3-ին, Ս. Էջմիածնի Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդը, Վեհափառ Հայրապետի գահակալության առաջին տարեկարծի առթիվ, Վեհաբանի սեղանատան մեջ կազմակերպել էր պաշտոնական ընդունելություն, որին ներկա էին գերաշնորհ Տ. Նղիշև արքեպիսկոպոս Տեր-տերյանը, Հարավային Ամերիկայի Հայրապետական պատվիրակ և Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամ գերաշնորհ Տ. Սիոն արքեպիսկոպոս Մանուկյանը, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսության միաբան բարձրապետիվ Տ. Շահն վարդապետ Աճեմյանը, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամները, Մայր Աթոռի միաբանությունը, թեմակալ առաջնորդ սրբազաններն ու առաջնորդական փոխանորդները, Հոգևոր Ծեմարանի դասախոսական կազմը, «Էջմիածին» ամսագրի խմբագրական կազմը, Վերստուգիչ հանձնաժողովի անդամները, վանքի պաշտոնեությունը:

Հրավիրյալների թվումն էին Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին կից Հայ Եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ պ. Հ. Գրիգորյանը իր տիկնոջ և Խորհրդի անդամների հետ, Վարպետը՝ Ավետիք Իսահակյանը, ակադեմիկոս նկարիչ Մարտիրոս Սարյանը, սիրված բանաստեղծուհի Սիրվա Կապուտիկյանը, պրոֆ. Ա. Արրահամյանը, ճարտարապետ Մազմանյանը, քանդակագործ Նիկողոս Նիկողոսյանը և ուրիշ հրավիրյալներ:

Հայրենիքի բարիքներով ճոխորեն զարդարված սեղանների շուրջ, Մայր Աթոռը խանդավառ մթնոլորտի մեջ տոնում էր իր սիրելի Հայրապետի և Հոր գահակալության առաջին երջանիկ տարեկարծը:

Վեհափառ Հայրապետի Տերունական աղոթքով բացվեց հանդիսավոր ճաշկերույթը: Տոնական ուրախ և խանդավառ տրամադրություն էր ստեղծվել սեղանների շուրջ, ուր մի անգամ ևս արտահայտվում էր հայ ժողովրդի սրտառուչ միասնությունը, սերն ու հարգանքը Ս. Էջմիածնի և նրա արժանընտիր Գահակալի շուրջ:

Վեհափառ Հայրապետի գահակալության տարեկարծի առթիվ այս պաշտոնական ընդունելության ներկաներից շատերը շնորհավորության, բարեմաղթության սրտագին խոսքեր ասացին՝ եկեղեցասիրական և հայրենասիրական վառ արտահայտություններով:

Գերաշնորհ Տ. Սաճակ եպիսկոպոս Տեր-Հովհաննիսյանը, խոսելով Ս. Էջմիածնի միաբանության անունից, ասաց.

«Վեհափառ Տե՛ր.

Այսօր Հայ Եկեղեցին և հայ ժողովուրդը մեծ խանդավառությամբ տոնում են Ձերդ Ս. Օծության գահակալության առաջին տարեկարծը:

Մի տարվա Ձեր գործունեությունը մեզ համոզեց, որ բնավորությամբ քաղցր, աշխույժ ու կրակոտ եր, աշխատանքի ծարավի, նեղություններից լիստափող, Հայ Եկեղեցու, հայ ժողովրդի և Հայրենիքի սիրուն անձնրվեր, առաջադիմության նախանձախնդիր, վշտերին կարեկից, խոսքերով հմայիչ:

Ձեր աշխատանքը բազմօգուտ է և բազմատեսակ, ու Դուք, Վեհափառ Տե՛ր, կարող եք խղճի անկեղծ գոհունակությամբ պարծենալ, որ դիտեք Ձեր ժամերը նվիրել այնպիսի աշխատանքների, որոնք մեծամեծ օգուտներ են բերում թե՛ Եկեղեցուն, թե՛ Ազգին և թե՛ Հայրենիքին:

Առտուծո ողորմությամբ, Հայ Ազգը Զեյ Զանձեց մեր Եկեղեցու նալը և Դուր, որպես մի քաջ և հմուտ նալավար, տանում եք այն, Լուսավորչի խաչվաղոր որպես սրբազան առաջնորդ ունենալով Զեյ:

Թույլ տվե՛ք, մեր սիրելի և թանկագին Հայրապետ, Մայր Աթոռի միաբանության կողմից շնորհավորել Զեյ դահակության առաջին տարեդարձը և մաղթել Զեյ երկար կյանք և առողջություն: Թո՛ղ Տերը արժանացնի մեզ երկար տարիներ տեսնել Զեյ բազմած Հայրապետական Աթոռին և Զեյ խմատուն զեկավարությամբ պահեք, պահպանեք մեզ: Թո՛ղ Տերը իրականացնի Զեյ բոլոր իղձերը և օրհնությամբ երգենք՝ «Միշտ անշարժ պահեա զԱթոռ Հայկազնեան»:

Տ. Եղիշե արհեստագետ Տերտերյանը առաջ:

«Նորին Վեհափառության օծման և դահակության տարեկիցին առիթով, բոլոր մտածումները կերթան Իր անձին և մեկ տարվան կարճ ժամանակամիջոցի ընթացքին կատարած վերանորոգման և բարեկարգություններուն ինչ որ եղած է ու մանավանդ ինչ որ կծրագրվի ընել, աղիկա միայն ուրախություն կրնա պատճառել բոլորիս և բոլոր անոնց, որոնք հայու աչքերով կնային Էջմիածնին և անոր վերակենդանության»:

Նա, հանուն Սրբոց Հակոբյանց միաբանության, իմ սրտազին շնորհավորությունս կհայտնեմ Զեյի Վեհափառության, մաղթելով, որ Տերը անսասան պահե Մայր Աթոռը և մեր բոլոր հույսերուն և երազներուն օրորանք եղող մեր սիրելի Հայրենիքը:

Նմանակին երգված «Նոր որ բացվին» հայրենասիրական երգից հետո խոսք առավ բարձրապատիվ Տ. Շանե Վարդապետ Աճեմյանը:

«Վեհափա՛ռ Տեր, սրբազա՛ն հայրեր և հարգելի՛ սեղանակիցներ:

Ներողամիտ եղև, որ իմ խոսքը ոչ այնքան պաշտոնական խոսքը պիտի ըլլա մեր Աթոռին, որուն պաշտոնական անձի ներկայությունը պիտի ուզելի տեսնել այս պահուս պատեղ, բեկու համար այն խոսքերը, որոնք մեր սրտերուն մոտիկ են: Որպես Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության միաբան կհամարձակիմ խոսիլ, և իմ խոսքին մեջ տեսնեք Կիլիկիո միաբանության խոսքը:

Մեկ տարի առաջ, Զեյ օծման ժամանակ լսելով ձայնափյուտուն, մենք Էջմիածինը հեռվեն տեսանք և ան երազային էր մեզ համար: Զեյ այցելությունը և ներկայությունը Անթիլիաս՝ մեր միաբանությունը կապեց Էջմիածնի հետ տարբեր կապերով: Մեր միաբանության համար Էջմիածին բառը Զեյ, մով կենդանացավ: Զեյ անունը եղավ սրտի

համբով ստեղծված կապ մը մեր և Էջմիածնի միջև: Մենք շինք կրնար չհիշել, որ Զեյ ներկայությունը ստեղծեց միություն մը, որուն կեդրոնը Զեյ անձը կդառնար և մեր մաղթանքն է, որ ստեղծված միությունը ըլլա անխախտ և մշտական, վերահաստատելու համար խախտված սերն ու համերաշխությունը: Անթիլիասի դրությունը ողբերգական է: Մենք կերթանք դեպի բաժանում: Մարմնի մեկ անգամը ցավիլով, մարմինը կթուլնա և պետք է աղատվիլ այդ հիվանդոտ անդամին մյուս անդամները առողջ պահելու համար: Եթե լըլլար Զեյ հակադեղեցությունը, մեր մարմինը կըլլար տկար: Զեյ մեկ կապանք սպեղանի սպիացնելու մեր ցավը, որպեսզի մեր եկեղեցին մնա մի և հետևի իր Հովվապետին, շարունակելով իր հայրերուն ավանդությունը:

Կներեք, որ Զեյ ուրախ սեղանին բերի ցավոտ խնդիր մը: Հուսով ենք, որ Դուք կընեք Զեյ կարելին՝ շուտափույթ կերպով սպիացնելու Հայ եկեղեցիին սպառնացող անշատ ման ցավոտ խնդիրը, մնալով միշտ Հայաստանյայց եկեղեցվո միության խորհրդանիշն ու առաջնորդը:

Ընդհանուր խանդավառության և ծափերի մեջ խոսք առավ Վարդապետ:

«Նա Հառախոս շեմ, բայց ես էլ պիտի փորձեմ մի քանի խոսք առել:

Նա ինձ շատ երջանիկ եմ զգում այս պահին, որ գտնվում եմ Սիմեոն կաթողիկոսի շինած այս հին դահլիճում: Այսօր այստեղ հավաքվել ենք կատարելու մեր շատ սիրելի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի՝ Վաղգնե Ա-ի դահակության տարեդարձը: Նա մոտիկից հետևում էի Վեհափառի կյանքին և գործունեությանը: Նա անկեղծ մարդ է Իր հավատի և հայրենասիրության մեջ: Նա մեր ժամանակի լավ մարդկանցից մեկն է:

Հայ ժողովուրդը սիրում է Էջմիածինը: Եթե նրա մաշկը բորեն, Էջմիածին դուրս կգա: Հայ ժողովուրդը իր պետականությունը կորցնելով, Հայ եկեղեցու մեջ գտավ իր ազգային զգացմունքների հանրագումարը: Միտքս է գալիս մեր սիրելի բանաստեղծ Վահան Թեքեյանը, որը Հայկական եկեղեցին լավ է պատկերել իր «Եկեղեցին Հայկական» բանաստեղծությունը մեջ: Էջմիածինը շանթարդն է եղած հայ ժողովրդի համար:

Եթե հայ ժողովուրդը հասնի է մեր օրերը, այդ շնորհիվ Էջմիածնին է: Հայ ժողովուրդը երկու զորավիզ է ունեցել՝ մեկը Էջմիածինն է, մյուսը՝ ժողովրդական ազատագրական իղևալը:

Վեհափա՛ռ, ցանկանում եմ Զեյ երջանկություն, առողջություն և երկար կյանք:

Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անունից Վեհափառ Հայրապետին ողջունեց Խորհրդի անդամ պ. Ա. Տիրացյանը.

Վեհափառ Տե՛ր.

Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի աշխատական անդամների կողմից ողջունում եմ Ձեր զահակայության տարեդարձը: Մեզ համար ուրախություն է պատիվ է Ձեզ հետ միասին աշխատել Հայ եկեղեցու կազմակերպության համար: Ձեր նվիրվածությունը Հայ Ազգի հանդեպ ես ճանաչում եմ վաղուց, մեր ու-

Մայր Աթոռի երեց և երիտասարդ միաբանները, որոնք պաշտոնավարում են մեր ներքին թեմերում, հանուն իրենց թեմերի կազմակերպությունների և ժողովրդի, ողջունեցին Վեհափառ Հայրապետի զահակայության տարեդարձը:

Դեռաշնորհ Տ. Վարդան եպիսկոպոսը՝ հանուն վրահայոց թեմի և թեմական-եկեղեցական կազմակերպությունների ու ժողովրդի, և բարձրապատիվ Տ. Կոմիտաս վարդապետ Տեր-Ստեփանյանը՝ հանուն Շիրակի թեմի,



ՎԵՀԱՓԱՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՇՆՈՐՀԱԿԱՅԻՆՔՅԱՆ ԽՈՍԸ Է ԱՍՈՒՄ

սուցչական աշխատանքների տարիներին: Մի տարի ոգևորությամբ հետևեցինք Ձեր դրժունեության: Ձեր երդման խոսքը դրոշմված է մեր սրտերում և Դուք իսկապես ծառայում եք Հայ եկեղեցուն և ժողովրդին:

Վեհափառ Տե՛ր, էջմիածնի նյութական, բարոյական, մտավոր զարգացումը Ձեր ուշադրության կենտրոնումն է և Դուք լավագույն առաջնորդն եք այդ հարցերում:

Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդը ցանկանում է երկար կյանք Ձերդ Վեհափառությանը և մենք պատրաստ ենք Ձեր կողքին կանգնելու: էջմիածնի տեղն ու տիրակալը Դուք եք, մենք Ձեր խորհրդականներն ենք:

Խմում եմ Ձերդ Վեհափառության կենացը:

սրազին խոսքերով ողջունեցին Վեհափառ Հայրապետի զահակայության տարեդարձը: Հոգեշնորհ Տ. Հայրիկ վարդապետ Ավետիսյանը, հանուն Նոր-Նախիջևանի և Հյուսիսային Կովկասի թեմի, ասաց.

Վեհափառ Տե՛ր.

Այսօր Հայաստանյայց Առաքելական Ս. եկեղեցին, համայն Հայ հավատացյալ ժողովուրդը, սրտի անհուն ցնծությամբ ու հրճվածությամբ, նշանավորում են թանկագին Վեհափառությանդ ընտրության և սուրբ օծման առաջին տարեդարձը:

Հայ ժողովուրդը առիթ ունեցավ մեկ տարվա մեջ համոզվելու իր արժանավորագույն և երջանիկ ընտրության մեջ: Վեհափառ Տե՛ր, Դուք կարողացաք նվաճել հազարավոր ու

հազարավոր հայ սրտեր, որոնցից այժմ վարար գետի նման երախտագիտական, շնորհավորական և լավագույն բարեմաղթություններն անկեղծ և ջերմաշունչ խոսքեր են հոսում գետի Ձեզ:

Հարգարժան հյուրերը այստեղ գեղեցիկ ճառերով ծանրացան Ձեր մեկ տարվա արդյունաշատ դործունեության վրա: Երախտագիտական և շնորհավորական ջերմ խոսքեր ունենալ ասելու նաև մենք՝ Ձեր շուրջ համախմբված երիտասարդ միաբաններս: Մեր հոգիների ու սրտերի մեջ սփռելով Ձեր անձից ժառանգված լույսն ու ջերմությունը, կարողացար մեզ խանդավառել ու սկզբնել Ձեր անձնական օրինակով:

Այս մեկ տարվա կարերապայտ իրադարձություններից պետք է համարել Ձեր հովվապետական այցելությունը Սփյուռքում:

Ձեր նախազգացմամբ Կահիրեում կայացած Եպիսկոպոսական ժողովի չափազանց կարևոր պատմական որոշումները նոր ուրախության ու հավատի զգացմունքներով լցրին բոլոր հայ հովատապետների սրտերը: Թույլ տվեք ինձ, հանուն Աթոռի երիտասարդ միաբանների, շնորհակալություն հայտնել Եպիսկոպոսական ժողովին մասնակցող բոլոր եպիսկոպոսներին, որոնք աննկուն զինակիցների նման համախմբվելով Ձեր գլխավորության շուրջը, ցուցաբերեցին լիակատար համախոհություն՝ ի շահ Հայ եկեղեցու և ի փառս հայ ժողովրդի:

Վեհափառ Տե՛ր, մեծագույն պատասխանատվությամբ և երկյուղածությամբ ստանձնելով Լուսավորչի հովվապետական սուրբ զավագանը, աշխատում եք աշխի լույսի պես պահել ու պահպանել այն ամենը, ինչ լավագույն ժառանգություն է մնացել մեր փառազարդ անցյալից, մեր սուրբ և խնկելի նախնիքներից: Ի ծագս աշխարհի սփռված Հայ եկեղեցու և հայ ժողովրդի բեկորները հոգեպես միշտ ամբողջ ու միասիրտ պահելը եղել և մնում է Ձեր միակ իղձն ու մտածումը:

Այսօր ոմանք ճգնում են ճեղքել Հայ եկեղեցու միասնության պարիսպը, սեպ խրել հազարավոր թևերով շարկապված բնաշխարհի և Սփյուռքի հայության սերտ միության միջև:

Սակայն առաջին անգամը չէ, որ մեր եկեղեցին դիմադրավում է նման փորձություններ: Դարերի ալիքները զարնվել են մեր եկեղեցու ադամանդյալ ապառաժին ու միշտ փշրվել:

Վեհափառ Հա՛յր, թույլ տվեք Նոր-Նախիջևանի և Հյուսիսային Կովկասի հայոց միացյալ հոգևոր թեմի առաջնորդ բարձրապատիվ Տ. Գարեգին ծայրագույն վարդապետի, թեմական խորհրդի, քահանաների և ավելի քան

70.000 հայ հովատապետ ժողովրդի անունից սրտադին շնորհավորել Ձեր դահակալության փառավոր տարեդարձը և հայցել Ամենաբարձրայից քաջառողջություն, արեւատունություն և պողպատե դործունեություն՝ ի փառս Հայ եկեղեցու և հովատապետ Հայ ժողովրդի:

Հոգեհեղին Տ. Տիրա՛յր վարդապետ Մարտիրոսյան, հանուն Աղբյուրների և Թուրքեստանի թեմի, ասաց.

«Միրելի Հայրապետ».

Որպես միաբանության կրտսերագույն անդամը, որպես Ձեր հոգիների մեջ Բենիամինը, թեև ոչ այնքան սիրելի ինչքան հենց ինքը՝ Բենիամինը, դալիս եմ նավթաշխարհից՝ Բաքվից, իմ ժողովրդի անունից, նրա հույզերի և զգացմունքների թարգմանը լինելու այս հանդիսավոր օրվա առթիվ:

Ակամալից հիշում եմ մի պատկեր Քրիստոսի և Նրա առաքյալների կյանքից, որը նման է մեր կյանքին: Փոթորիկի պահին է դա: Քրիստոսի սիրելի առաքյալներից Պետրոսը, ալիքների և փոթորիկի մեջ, ստույգ վտանգի պահին, հուսահատված դրության մեջ, կարիք էր զգում մի ուժեղ ձայնի, և նա կանչում էր. «Տե՛ր, փրկի՛ր մեզ»: Եղավ ժամանակ, որ մենք էլ առաքյալների նման հուսահատվեցինք, մենք էլ կարիքն էինք զգում մի հզոր, ուժեղ ձայնի: Դուք եղար, սիրելի Վեհափառ, այդ ձայնը մեզ համար: Մենք մեր տաղանդների մեջ լսեցինք Ձեր քաջալերող ձայնը, և Դուք ասացիր. «Բաշալերվեցե՛ք, ես Ձեր Հայրապետն եմ, մի՛ վհատվեք»:

Մենք գիտակցում ենք մեր պարտականության լրջությունը, ծանրությունը: Այս օրերին հայ հոգևորականից պահանջվում է հոգեկան, բարոյական, իմացական պատրաստություն, զոհաբերության և նվիրման ոգի: Խոստանում ենք քառապատկել մեր ուժերը՝ լավագույն գործի համար:

Սիրեցյալ Հայրապետ, ցանկանում ենք Ձեզ անսպառ եռանդ, որպեսզի իրականություն դառնան Ձեր բարի ծրագրերը և խորհուրդները, ի շահ Հայ եկեղեցու, մեր Հայրենիքի և մեր ժողովրդի:

Մայր Աթոռի պաշտոնեական անունից խոսք առավ տնտեսա-ֆինանսական կառավարչության պետ պ. Է. Սեդրաչյանը.

«Վեհափառ Տե՛ր».

Ինձ առաջարկվեց Մայր Աթոռի աշխարհական աշխատակիցների անունից բարեմաղթության խոսք ասել Ձեր գահակալության առաջին տարեդարձի առթիվ:

Հաղիվ ենք բոլորել այն մի տարին, երբ մեր երիտասարդ Ընտրյալը Ազգի կամքով Իր ձեռքը վերցրեց հայրապետական սուրբ գավազանը: Մի տարին արդյո՞ք մի հեք չէ

պատմության դարավոր ընթացքի մեջ: Սակայն մի տարին բավական եղավ, որպեսզի մեր Հովվապետը տիրի մեր մտքերին, իշխի մեր հոգիներին, կառավարի մեր սրտերը:

Մենք սիրեցինք Վեհին և անվերապա՝ նվիրվեցինք նրան, որովհետև նա էր ողջ էություն մեր հավատացյալ ժողովրդին, էր Հայրենիքին:

Մենք փարվեցինք Վեհին, որովհետև նա ջերմորեն սիրում է քաղաքաբնակ Հայաստանը, որի ամեն մի քարը նրա քարտին կհայի, որի ամեն մի քարից նրա սիրտը հուղումներ կբաղի վսեմ ու լուսացալու:

Մենք սիրեցինք Վեհին և նրա ուխտյալ հետևորդները դարձանք, որովհետև զգացինք և համոզվեցինք, որ նրա համար ամենաարժեքավոր մարդը, ամենապատվավոր քաղաքացին աշխատանքի, քրտինքի մարդն է:

Մենք սիրեցինք Վեհին և երգումով համախմբվեցինք նրա շուրջը, որովհետև նրա լուսապայծառ աչքերից խաղաղությունն էր ճառագայթում և նրա ազնիվ հոգին ու միտքը նվիրված են ժողովուրդների եղբայրության և խաղաղության սրբազան գործին:

Բոլորս էլ տեսնում ենք շինարարական այն աշխատանքները, որոնք սկսվեցին Վեհի նախաձեռնությամբ և ևս համոզված ենք, առաջ են գնալու հարաձուռ թափով: Չի անցնի երկար ժամանակ և կվերականգնանան մեր հրաշալիքալի տաճարները, մեր հուշարձան եկեղեցիները, հայու կենսապայց մտքի, անմար փառքի հուշակալ կոթողներն իրենց անկրկնելի գեղեցկությամբ, հայկական ճարտարապետական արվեստի հմայիչ գույներով: Նրանցում նորից լսվելու են մեր սրանշլի երաժշտության հոգեպարար մեղեդիները:

Մեր իրառևես Հովվապետը զեռ Հովվապետի վեհ կոչումը շտապած եկավ Հայաստան, տեսավ ուժերի դարձումը, որ բուռն և հաղթականորեն կծավալի, նոր թափ ու թռիչք տալով իր զավակների մարին ու բազկին: Նա տեսավ հիմնականը, տեսականը, հարազատը, տեսավ ու պատգամեց. «Արտասահմանի հայերը միանգամ ընդմիշտ պետք է լավ գիտնան, թե միայն Սովետական իշխանությունն ու միայն սուս ժողովուրդն են գերադույն գրավականները մեր Ազգի կենդանության, մեր Հայրենիքի վերաշինության և խաղաղ առաջդիմության, հայ ժողովրդի ոսկե ապագայի իրականացման»: Եվ ապա՝ «Կա մեկ հայ ժողովուրդ, կա մեկ հայ Հայրենիք, կա մեկ կամեցողություն և պայքարի մեկ դրոշ: Մեր բոլոր ճանապարհները դեպի նրան կտանին, զեպի մեր Սովետական Մայր Հայաստանի ծաղիկ մայրաքաղաքը»: Ավելի դարգացնելով այս միտքը, մեծ Հովվապետը շարունակում է. «Կա մեկ սիրտ,

կա մեկ հոգի, մեկ ժողովուրդ, մեկ աշխատանքի ճակատ, պայքարի մեկ դրոշ, հանուն հայ Հայրենիքի վերաշինության, հանուն Սովետական մեծ Հայրենիքի կառուցման ու զորացման, հանուն համայն աշխարհի վերջնական խաղաղության ու ժողովուրդներու եղբայրության»: Եվ այս դրոշը բարձր պահած էր ամուր ձեռքերում, առաջ է ընթանում մեր անմահ Կաթողիկոսը:

Բառերի աննշան փոփոխությամբ Ձեր մասին պիտի ասել այն, ինչ Դուք գրել եք երջանկահիշատակ Գեորգ Զ Կաթողիկոսի մասին. «Հայ ժողովուրդը ճանաչում է իր հարգալից Հովվապետին, որը կանգնած է այսօր մեր Ազգի ամենաթանկագին իդեալների կենսագործման ճանապարհի վրա: Այդ ճանապարհն է հայ Հայրենիքի վերաշինության, Հայ եկեղեցու միասնականության, հայոց ազգային արդար իդեալի իրականացման, հայրենապաշտի, ինչպես և համայն աշխարհի խաղաղության: Մեր հայրենանվեր Վեհափառ Հայրապետը աննկուն կերպով կանգնած է հայ ժողովրդի կողքին, Հայրենի պետության կողքին»:

Մենք ընդմիշտ փակել ենք մեր տառապալից անցյալի ողբերգական պատմությունը, որը գրված է մեր հանճարեղ պատմիչների սրտի արյունով: Մենք սկսել ենք մեր նոր ոսկեդարի նոր պատմությունը և համոզված ենք, որ այդ լուսաշողալի պատմության կենսաշունչ էջերի մեջ շողողալու է Ձեր անունը, զի համոզված ենք, որ Ձեր գահակալության ժամանակաշրջանը լինելու է մեր ազգային իդեալի, դարավոր երազանքների իրականացման իրականացման ժամանակաշրջան:

Այս համոզմունքով, թույլ տվեք մեր փորձիկ կոլեկտիվի անունից բացադանշել.

Թո՛ղ երկար ապրի, Թո՛ղ հավերժ ապրի մեր երիտասարդ, մեր իմաստուն, մեր պայծառ Հովվապետը: Թո՛ղ նրա երջանկության աղբյուրը լինի մեր մշտագլխաթի, մեր արեվալուս, մեր ծաղկուն Հայաստանը, Սովետների հզոր Միության իրավահավասար անդամը:

Պրոֆ. Ա. Արախամյան ևս, շնորհավորելով Վեհափառ Հայրապետին, ասաց.

Այստեղ հանգես եկան տարբեր բնագավառների և մասնագիտությունների մարդիկ և Վեհափառին զրվատեցին ամեն մեկն իր տեսանկյունով. մեկը նշեց Վեհափառի շինարարությունը, մյուսը՝ միաբանության մեջ ստեղծած կարգ ու կանոնը, մի երրորդը՝ թե մերում կատարած կազմակերպական աշխատանքը և այլն: Ես մասնագիտությամբ պատմաբան եմ և ուզում եմ Վեհափառի

գործունեությունը զննատեղ պատմարանի տեսանկյունով:

Իմ կարծիքով, երբ մենք ուզում ենք զննատեղ մեր Վեհափառի միաժյա գործունեությունը, պիտի շփանիշ ընդունենք ո՛չ թե նրա այս կամ այն սկսած ձևերի, այլ մեր ազգային-եկեղեցական հիմնական բարեմասնությունները: Ե՛րբանով է մեր Վեհափառն օժտված մեր մեծագործ մեջ աշխարհ-եկեղեցական պատմության մեջ սյուն ստեղծող հայրապետների առաքինություններով:

Վեհափառի միաժյա գործունեությունը, ինչպես և մեր նրա հետ ունեցած ծանոթությունը, մեզ բերել է հաստատ այն համոզման, որ նա զարգացրել է մեր լավագույն հայրապետների երեք մեծագույն առաքինություններով: Այդ հայրենասիրությունն է, ժողովրդասիրությունը և եկեղեցասիրությունը: Այդ առաքինությունների առաջին ցայտուն արտահայտությունն այն եղավ, որ նա երբ Ազգային-եկեղեցական ժողովի կողմից ընտրվեց Գահակալ, եկավ Մայր Աթոռ և ստանձնեց այս վերին աստիճանի ծանր և պատասխանատու պաշտոնը:

Հավատարիմ մեր ականավոր հայրապետների, առանձնապես հանգուցյալ Գևորգ Զ կաթողիկոսի որդեգրած հայրենասիրական ուղղության, մեր Վեհափառը սերտ փոխադարձություն ստեղծեց Հայրենի կառավարության հետ: Եվ, վերջապես, նա Իր գահակալության կարճ ժամանակամիջոցում ցուցաբերեց հայրական հողատար վերաբերմունք արտասահմանի մեր տարազիր հայության նկատմամբ և անձամբ մեկնեց արտասահման՝ ծանոթանալու Իր համայնքների դրության հետ:

Ահա այս երեք առաքինությունների մեջ ենք մենք տեսնում Վեհափառի մեծությունը: Այդ առաքինությունները նկատի ունենալով են կարծում եմ, որ այսօր Վեհի տոնախմբությունը պատիվ են բերել ներկա գտնվելու մեր Հայրենի կառավարության ներկայացուցիչը՝ հանձին Հ. Գրիգորյանի, մեր սիրելի Վարպետը և արտասահմանի մեր հյուրերը՝ հանձին գերաշնորհ Եղիշև արքեպիսկոպոսի, գերաշնորհ Սիոն արքեպիսկոպոսի և հոգեշնորհ Շահն վարդապետի:

Եվ այս երեք առաքինություններն են, որ մեզ հույս են ներշնչում, որ Վեհափառը կկարողանա մեծագույն վարպետությամբ մեր եկեղեցական նախը առաջնորդել փոթորիկոս ժողովի մեջ:

Թող ներքի ինձ, որ ես իմ բաժակաձառը չպիտի վերջացնեմ ուրիշների նման Վեհափառին երկար կյանք ցանկանալու սովորական բարեմաղթությունով: Վեհափառը երիտասարդ է և դա ինքնին հասկանալի է: Վե-

հափառը վերջերս ձևանալիկ է մի շարք ազդեցիկ գործեր: Ես լավագույն հաջողություններ եմ ցանկանում նրան՝ Իր սկսած մեղավազան աշխատանքներում:

Ակադեմիկոս Եկաբեղ Մ. Սարգսյան իր ողջույնի խոսքում ասաց.

«Նա մրցել չեմ կարող Հարություն քնկերների հետ, բայց ես էլ ուզում եմ անպաման խոսել և իմ զգացմունքները արտահայտել այս հանդիսավոր առիթով:

Վեհափառը մեր կառուցող հայրապետներից է: Հայաստանում աճողին բանակություն մեր հին կոթողներ կան, էշմիաձնից սկսած մինչև ուշ դարերի կոթողներ: Ինչպես հայ ժողովրդի գլխից, այնպես էլ մեր պատմական այդ կառուցվածքների վրայով անցել է ժամանակի ավերիչ ձեռքը, շատ բան փշացել է: Պետք է վերանորոգել, պետք է վերականգնել Հոփսիսեն, Գայանեն, Շողակաթը: Ես ցանկանում եմ, որ այդ կոթողները վերականգնվեն այնպես, ինչպես կան, առանց նրանց մեջ մտցնելու էժանադին Հաշակ, այլ վերականգնվեն կլասիկ, հայկական իսկական ոճով և երանդներով:

Ես եղել եմ Բապիա, Եղիպտոս և այլուր, տեսել եմ ուշադիր վերաբերմունք հնությունների նկատմամբ: Ես կցանկանալի, որ Գուր, Վեհափառ, Ձեր հնարավոր միջոցներով սկսեիր և անեիր այն, ինչ Ձեզանից կախված է այդ կոթողների վերականգնման համար:

Ցանկանում եմ Ձեզ առողջություն, որ Գուր մեր օրերում դառնաք կառուցող, որ օտարները տեսնելիս ասեն. «Ի՜նչ մեծ ժողովուրդ է եղել հայ ժողովուրդը»:

Հարուստապետ Մազմանյան իր ողջույնի խոսքում ծանրացավ հայ ժողովրդի շինարարական ստեղծագործական կարողությունների վրա և ասաց.

«Հայ ժողովուրդը շինարար ժողովուրդ է: Նույնիսկ մեր ժողովրդական բանահյուսությունը տողոված է այդ շինարարության ոգով: Վերցնենք, օրինակ, ժողովրդական «Անտունի»-ն: Մեր տարազիր ժողովուրդը իր վշտերն է արտահայտում շինարարական պատկերներով. «Կոտրեր են գերաններ, խախտեր են սններ, բույն պիտի զենն մեջ վալրի հավերք»: Հանրածանոթ «Միժենանկ» բանաստեղծության մեջ ես տեսնում եմ նույն պատկերը: Միամասնություն, Վարուժանի, Իսահակյանի, Չարենցի գործերում կան շինարարական պատկերներով հաղեցված բանաստեղծություններ: Ել չեմ խոսում մեր հայկապ հարաարապետության մասին: Շինարարական այդ ոգով վարակված են եղել նաև մեր կաթողիկոսները՝ Գրիգոր Լուսավորիչը, որը կանգնեցրեց էշմիաձնի պատմա-

կան Տաճարը, Կոմիտաս Կաթողիկոսը՝ մեր ճարտարապետության գեղեցիկ նվաճումներից Հոֆիսիմեն, Ներսես Գ Շինողը, որը կառուցեց Հվարթնոցը, որն իր նմանը չունի համայն աշխարհի ճարտարապետության մեջ:

Նա պետք է ասեմ, որ կարճ ժամանակաշրջանում մեր Վեհափառ Հայրապետը Հոֆիսիմեն, Շողակաթ, Գալանե և մյուս վանքերի վերակառուցման գործում մեր ճարտարապետների մեջ ստեղծեց խորունկ հետաքրքրություն և ջերմ սեր դեպի այդ ճարտարապետական կոթողները և մենք հաճույքով կատարում ենք վերակառուցման աշխատանքները:

Վեհափառ Հայրապետը մտնում է արդարև մեր շինարար կաթողիկոսների շարքը: Ինչ եռանդով նա սկսել է, նույն եռանդով էլ թող ավարտի իր շինարարական գործունեությունը, և նա պատմության մեջ կթողնի լուսավոր ու անմոռանալի հիշատակ:

Մայր Աթոռի պաշտոնավերթի «Էջմիածին» ամսագրի խմբագրական մարմնի և ընթերցողների անունից Վեհափառ Հայրապետին ողջունեց պ. Ա. Հատիտյանը, երկար կյանք և արդյունաշատ գործունեություն մաղթելով Վեհափառ Հայրապետին:

Վերստուգիչ հանձնաժողովի անունից խոսք առավ պ. Գ. Բեհմեզյանը և ասաց.

«Վեհափառ Հայրապետ».

Ձեր օժման առաջին տարեդարձի այս երջանիկ առիթով, Ձեր թանկագին կյանքի համար բաժակ բարձրացնելը մեծ երջանկություն և պատիվ է նաև Վերստուգիչ հանձնաժողովի համար, որն ամեն ջանք կգործադրի, որպեսզի անթերի ընթանան Մայր Աթոռի անտեսական-եկեղեցական գործերը:

Լուսավորչակերտ Ս. Էջմիածինը հայ հոգու խորանն է, հայ հավատի վիմը, որի վրա անշեշ վառվում է հայտ սիրտը՝ Լուսավորչի կանթնը:

Գուր, Վեհափառ Հայրապետ, մեծ Լուսարարապետն եք այդ լույսի:

Թո՛ղ այդ լույսը ճառագեց հավիտյան հրաշափառ: Թո՛ղ այդ լույսը ջերմացնի հայ ժողովուրդն աշխարհասփյուռ: Թո՛ղ նրա շողե-

րը հասնեն նաև նրանց, որոնք գիտակցաբար, թե անգիտակցաբար, արտասահմանի հայ ժողովրդի մի մասը տանում են դեպի ահավոր աղետ:

Շա՛տ են շողացել սրերը, շա՛տ են որոտացել մորիկները մեր երկրում, բայց մեր գլուխները միշտ բարձր ենք պահել, քանի որ մեր հայացքները միշտ հասել ենք մեր հոգու Տաճարին՝ Ս. Էջմիածնին: Այժմ նույնպես, կանցնեն բոլոր անսակի քամիները, իսկ Էջմիածինը կմնա, ինչպես մեր հավիտենական Արարատը:

Պաշտոնական այս ճաշկերույթին սիրված բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանը խորունկ ապրումով և ներշնչումով արտասանեց իր բանաստեղծություններից «Խոսք իմ որդուն»-ը և Արարատին նվիրված մի գեղեցիկ քերթված, արժանանալով բոլոր ներկաների ջերմ ու սրտազին շնորհավորության:

Բարձրագատիվ Ս. Կոմիտաս վարդապետը իր քաղցր ձայնով երգեց մի շարք երգեր. Դավիթ բեկի արիան՝ «Ո՛հ, իմ շնորհ, սիրուն Հայրենիք»-ը արժանացավ ջերմ ընդունելության, ստեղծելով հայրենասիրական խանդավառ մթնոլորտ սեղանի շուրջը: Իսկ Ս. Մկրտչի վարդապետ Անրաբյանը (Փայլակ Միածան) կարգաց իր «Էջմիածին» խորագրով գեղեցիկ քերթվածը:

Նորին Ս. Օծություն Վեհափառ Հայրապետի զահակալության առաջին տարեդարձի առթիվ տրված ընդունելություն-ճաշկերույթը անցավ վերին աստիճանի խանդավառ, ուրախ և ջերմ մթնոլորտի մեջ:

Վերջում, ծափահարությունների տակ, խոսք առավ Վեհափառ Հայրապետը, շնորհակալություն հայտնեց իր զահակալության առաջին տարեդարձի առթիվ հայտնված համադրային անկեղծ ու ջերմագին զգացմունքների ու բարեմաղթությունների համար, օրհնեց Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին, Հայրենի պետությունը և բովանդակ Ազգն Հայոց:

Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով վերջացավ ընդունելությունը:

